

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	36561
Nom	Teoria de la ràdio i la televisió
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	6.0
Curs acadèmic	2023 - 2024

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1333 - Grau en Comunicació Audiovisual	Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació	1	Segon quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1333 - Grau en Comunicació Audiovisual	4 - Teoria i història dels mitjans audiovisuals i nous suports multimèdia	Obligatòria

Coordinació

Nom	Departament
GAMIR RIOS, JOSE VICENTE	340 - Teoria dels Llenguatges i Ciències de la Comunicació

RESUM

Definició i delimitació del mitjà radiofònic i del televisiu des d'una perspectiva analítica que atenga les seues característiques discursives o comunicatives i, així mateix, a les seues funcions institucionals o socioculturals.

En concret, l'assignatura estudia els discursos radiofònic i televisiu, la seua evolució, les seues característiques, el seu estatut semiòtic i la seua articulació al voltant de la programació, des de la seua generalització com a mitjans de comunicació de masses fins a la seua actual convergència tecnològica i caràcter transmèdia.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

No es requereixen coneixements previs.

COMPETÈNCIES

1333 - Grau en Comunicació Audiovisual

- Que els estudiants tinguin la capacitat d'arreglar i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seua àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguen una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.
- Que els estudiants siguen capaços de treballar en equip, de comunicar les pròpies idees i d'integrar-se en projectes comuns destinats a l'obtenció de resultats.
- Que els estudiants siguen capaços d'obtenir i seleccionar la informació i les fonts rellevants per a la solució de problemes i l'elaboració d'estratègies.
- Capacitat per a buscar, seleccionar, llegir, interpretar i analitzar textos i documents tant escrits com audiovisuals (capacitat analítica, sintètica i crítica) .
- Coneixement dels diversos llenguatges, codis i modes de representació propis dels distints mitjans tecnològics i audiovisuals: fotografia, cine, ràdio, televisió, vídeo i imatge electrònica, internet, etc. a través de les seues propostes estètiques i industrials, a més de la seua rellevància social i cultural i la seua evolució al llarg del temps, que haurà de generar la capacitat per a analitzar relats i obres audiovisuals, considerant els missatges icònics com a textos i productes de les condicions sociopolítiques i culturals d'una època històrica determinada.
- Coneixement teoricopràctic de les estructures organitzatives en el camp de la comunicació visual i sonora, així com la seua evolució i gestió al llarg del temps, incloent la tributació audiovisual. També comprén el coneixement i la investigació de la naturalesa i interrelacions entre els subjectes de la comunicació audiovisual: autors, institucions, empreses, mitjans, suports i receptors.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

L'assignatura pretén la consecució dels següents resultats d'aprenentatge del Grau en Comunicació Audiovisual:

- Conèixer els codis i maneres de representació propis de la comunicació audiovisual.
- Identificar la rellevància social, cultural i històrica de les propostes estètiques de les indústries audiovisuals.
- Dur a terme anàlisi de relats i obres audiovisuals.
- Identificar les estructures organitzatives en el camp de la comunicació visual i sonora.

- Conèixer la interrelació entre els subjectes de la comunicació audiovisual: autors, institucions, empreses, mitjans, suports i receptors.
- Analitzar estructures, continguts i estils de la programació televisiva i radiofònica.
- Desenvolupar un treball creatiu o de recerca.
- Actualitzar el coneixement dels camps de la comunicació audiovisual.

En concret, l'assignatura permetrà a l'estudiantat aconseguir els següents resultats:

- Conèixer l'evolució, les característiques i l'estatut semiòtic dels discursos radiofònic i televisiu, així com els models, gèneres i tècniques de la seua programació, des de la seua generalització com a mitjans de comunicació de masses fins a la seua actual convergència tecnològica i caràcter transmèdia, incloent noves pràctiques que, com les plataformes VOD, l'streaming o el podcasting, suposen la renovació d'aquests discursos.
- Analitzar en un treball en grup la programació televisiva des d'una perspectiva crítica i mitjançant una metodologia combinada d'anàlisi de contingut de tipus quanti-qualitativa i d'anàlisi del discurs.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Introducció

1. Aproximació als efectes de la ràdio i la televisió en l'opinió pública
2. Aproximació a l'estatut semiòtic de la comunicació de masses
3. Aproximació al concepte de gènere com a categoria analítica i etnogràfica

2. Els inicis de la teoria del discurs televisiu: la paleotelevisió

1. De les caracteritzacions inicials de la televisió a la teoria del discurs televisiu
2. Paleotelevisió: estructura, programació, audiència, consum, estratègies de legitimació i relació amb la realitat del discurs televisiu europeu fins a la dècada de 1980
3. La programació de la paleotelevisió: el servei públic
4. Macrogèneres i gèneres de la paleotelevisió

3. La neotelevisió

1. Neotelevisió: canvis en l'estructura, la programació, l'audiència, el consum, les estratègies de legitimació i la relació amb la realitat del discurs televisiu europeu en les dècades de 1980 i 1990
2. El nou estatut semiòtic de la televisió: flux discursiu de caràcter macrotextual.
3. Les característiques discursives de la neotelevisió

4. La programació com a construcció del (macro)discurs televisiu

1. La programació en la neotelevisió: el broadcasting
2. La hibridació de gèneres en la neotelevisió: l'infoshow
3. Dels gèneres al format
4. Factors de programació
5. Estratègies de programació

5. Lespectacularització del discurs televisiu

1. L'espectacularització en la neotelevisió: l'infoentreteniment
2. Els efectes de l'espectacularització en l'esfera pública
3. Reflexions sobre la qualitat televisiva

6. La posttelevisió

1. Posttelevisió: canvis en l'estructura, la tecnologia, la programació (narrowcasting), l'audiència, el consum, les estratègies de legitimació i la relació amb la realitat del discurs televisiu internacional en les dècades de 1990 i 2000
2. Les característiques discursives de la posttelevisió

7. La hipertelevisió

1. Hipertelevisió: canvis en l'estructura, la tecnologia, la programació, l'audiència, el consum i l'estratègia de legitimació de la televisió internacional de les dècades de 2000 i 2010.
2. Context, símptomes i nou discurs transmèdia
3. Models: generalista, multitemàtic i convergent
4. La programació convergent amb internet: el webcasting
5. Les plataformes VOD: concepte, tipologia i programació

8. Nous discursos audiovisuals

1. Els algorismes com a nous programadors
2. Són YouTube, TikTok i Twitch televisió? Similituds i diferències

9. Els inicis de la teoria del discurs radiofònic: un art democratitzador

1. Les propostes democratitzadores inicials per a la ràdio
2. Les propostes artístiques inicials per a la ràdio

10. Llenguatge(s) i estatut semiòtic de la ràdio

1. El llenguatge radiofònic
2. El tractament radiofònic del llenguatge acústic
3. Els llenguatges radiofònics
4. L'estatut semiòtic de la ràdio: flux discursiu de caràcter macrotextual

11. La programació com a construcció del (macro)discurs radiofònic

1. El concepte de la programació radiofònica
2. Models de programació radiofònica
3. El programes radiofònics
4. Els gèneres radiofònics
5. Factors i estratègies de programació

12. Nous discursos radiofònics

1. Els inicis de la ciberràdio
2. El podcasting: concepte, sorgiment
3. Aportació del podcasting al discurs radiofònic
4. Radiografia de la podcastfera espanyola

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes de teoria	45,00	100
Pràctiques en aula	15,00	100
Elaboració de treballs en grup	40,00	0
Estudi i treball autònom	40,00	0
Lectures de material complementari	10,00	0
TOTAL	150,00	

METODOLOGIA DOCENT**DOCÈNCIA PRESENCIAL**

La docència presencial es desenvoluparà en dues classes setmanals de teoria i una classe de problemes en setmanes alternes.

- **Lliçó magistral.** Dos classes de teoria a la setmana per a tot l'alumnat (una de dos hores i l'altra d'una hora). Les classes de teoria consistiran en l'exposició del temari de l'assignatura per part del professorat mitjançant la metodologia de sessió expositiva i amb el suport dels corresponents materials docents i exemples audiovisuals i sonors. L'assistència a aquestes sessions és altament recomanable.

- **Resolució de problemes teoricopràctics.** Una classe de dos hores problemes cada dos setmanes. Les classes de problemes seguiran una metodologia d'aprenentatge actiu i serviran per a preparar els continguts que es desenvoluparan en les classes de teoria o per a treballar els ja desenvolupats. Estaran estructurades en tres parts: 1) escolta o visionat col·lectiu d'exemples audiovisuals o sons, o lectura de individual de textos; 2) debat en grups de treball (mínim, 3 persones; màxim, 5 persones) dels casos pràctics o del textos a partir de les indicacions subministrades pel professorat, i preparació de la fitxa a lliurar; 3) posada en comú col·lectiva dels resultats de l'activitat, mitjançant la participació d'una persona portaveu de cada grup. En finalitzar cada classe de problemes, una persona representant de cada grup haurà de pujar a la tasca corresponent de l'aula virtual la fitxa de l'activitat desenvolupada. És recomanable que almenys un membre de cada grup porte ordinador; si no és possible, podrà lliurar la fitxa en paper.

Les últimes sessions del curs es dedicaran a l'exposició dels treballs realitzats en grup al llarg del curs sobre algun aspecte del discurs televisiu consensuat amb el professorat, de manera autònoma però tutoritzada.

TREBALL NO PRESENCIAL

El treball no presencial es desenvoluparà mitjançant la participació de l'alumnat en tutories, la lectura de textos de referència subministrats pel professorat, l'estudi dels coneixements exposats en les sessions de teoria i l'elaboració d'un treball en grup.

L'alumnat desenvoluparà de manera continuada i tutoritzada al llarg del curs un treball de recerca en grup (mínim, 4 persones; màxim, 6 persones) sobre qualsevol aspecte relacionat amb el discurs televisiu que no haja sigut explicat específicament en el temari, seguint la metodologia d'anàlisi de contingut en les seues dimensions quanti-qualitativa i discursiva.

L'alumnat lliurarà el treball en format digital (a través de l'Aula Virtual, no per email), amb una extensió màxima de 10.000 paraules, i l'exposarà en classe durant les últimes quatre sessions del curs. És imprescindible consensuar el tema, l'objecte d'estudi, les preguntes d'investigació i el llibre de codis amb el professorat en, almenys, tres tutories presencials.

Estructura del treball en grup:

1. Introducció: contextualització del tema, descripció de l'objecte d'estudi o enunciació del cas, justificació del seu interès.
2. Marc teòric: ancoratge teòric del tema a partir, almenys, dels materials docents de l'assignatura. Estat de la qüestió: recopilació i revisió dels resultats d'investigacions recents sobre el tema i l'objecte d'estudi amb la consulta d'almenys 15 fonts acadèmiques al marge dels materials docents de l'assignatura, preferiblement articles d'investigació. Enunciació de les preguntes d'investigació.
3. Metodologia: descripció del corpus de la investigació i reproducció del llibre de codis a partir del qual es desenvoluparà l'anàlisi de contingut.
4. Resultats: detall dels resultats quanti-qualitatius i discursius de l'anàlisi de contingut, amb tants subapartats com preguntes de investigació s'hagen formulat.

5. Discussió i conclusions: resposta directa a les preguntes d'investigació i relació amb el marc teòric i l'estat de la qüestió.

6. Referències bibliogràfiques segons les normes APA7.

AVALUACIÓ

El sistema general de qualificacions seguirà el Reglament d'avaluació i qualificació de la Universitat de València per a títols de grau i màster, aprovat pel Consell de Govern el 30 de maig de 2017 (ACGUV 108/2017).

PRIMERA CONVOCATÒRIA:

L'avaluació en primera convocatòria constarà de tres blocs:

- 1. Prova escrita final (50%):** examen sobre el contingut teòric de l'assignatura.
- 2. Presentació d'esquemes, resums i textos proposats (35%):** elaboració en grup, al llarg del curs i de manera tutoritzada, d'un treball d'investigació sobre algun aspecte del discurs televisiu consensuat amb el professorat al principi del quadrimestre. Els treballs seran lliurats i exposats en les últimes sessions del curs.
- 3. Valoració d'actitud i participació en la dinàmica de classe (15%):** participació de l'alumnat en les anàlisis de casos plantejades pel professorat en les classes de problemes, que es constatarà mitjançant les fitxes lliurades a mode de memòria al final de les sessions.

SEGONA CONVOCATÒRIA:

L'avaluació en segona convocatòria mantindrà, si fora el cas, la qualificació obtinguda en els blocs aprovats en la primera. L'alumnat podrà recuperar l'examen i el treball de recerca en les mateixes condicions de realització. L'avaluació dels blocs suspesos o no presentats es realitzarà de la següent manera:

- 1. Prova escrita final (50%):** examen sobre el contingut teòric de l'assignatura.
- 2. Presentació d'esquemes, resums i textos proposats (35%):** elaboració individual d'un treball sobre algun aspecte del discurs televisiu consensuat amb el professorat.
- 3. Valoració d'actitud i participació en la dinàmica de classe (0%):** no és recuperable.

OBSERVACIONS:

- És necessari aprovar l'examen i el treball per a superar l'assignatura. En cas de suspendre un d'aquests blocs, la seua nota no farà mitjana amb les altres.
- Els treballs han d'aplicar les normes APA7 en les cites i referències.

- Els treballs han de lliurar-se a través de l'aula virtual. No es corregiran documents lliurats per altres vies. Cada dia de retard en el lliurament d'una activitat implicarà una penalització de 2 punts (sobre 10) en la seua avaluació.
- Els problemes d'ortografia, sintaxi i/o expressió escrita puntuaran negativament, podent comportar el suspens de la prova.
- En el cas de comprovar-se plagi en un treball d'avaluació d'un estudiant, aquest es podrà puntuar amb la qualificació numèrica de zero, amb independència del procediment disciplinari que es puga incoar i, si escau, de la sanció que siga procedent d'acord amb la legislació vigent.
- L'honestetat intel·lectual és vital en les comunitats acadèmiques, i per a la justa avaluació del treball de l'alumnat. Tots els treballs presentats en aquest curs han de ser d'autoria original. No s'admetran treballs en els quals es faci ús de col·laboració fraudulenta o la composició amb ajuda d'intel·ligència artificial (ChatGPT o altres).

REFERÈNCIES

Bàsiques

- Aguaded Gómez, José Ignacio (2000). El discurso televisivo: los fundamentos semiológicos de la televisión. En VVAA, Nuevas tecnologías en la formación flexible y a distancia (pp. 653-673). Kronos.
- Arana, Edorta (2011). Estrategias de programación televisiva. Síntesis.
- Arnheim, Rudolf (1980). Estética radiofónica. Gustavo Gili.
- Balsebre, Armand (1994). El lenguaje radiofónico. Cátedra.
- Berrocal Gonzalo, Salomé; Redondo García, Marta; Martín Jiménez, Virginia; Campos Domínguez, Eva (2014). La presencia del infoentretenimiento en los canales generalistas de la TDT española. Revista Latina de Comunicación Social, 69, 85-103.
- Brecht, Bertolt (2003). Teorías de la radio (1927-1932). Revista de Economía Política de las Tecnologías de la Información y Comunicación, 5(2).
- Cascajosa Virino, Concepción; & Farshad, Zahedi (2016). Historia de la Televisión. Tirant lo Blanch.
- Castañares, Wenceslao (1997). La televisión y sus géneros: ¿una teoría imposible? CIC Cuadernos de Información y Comunicación, 3, 167-181.
- Cebrián Herreros, Mariano (1995). Información radiofónica: mediación técnica, tratamiento y programación. Síntesis.
- Cebrián Herreros, Mariano (2008). Nuevos campos macrosemióticos de la televisión. Diálogos de la Comunicación, 77.
- Contreras, José Miguel; & Palacio, Manuel (2001). La programación de televisión. Síntesis.
- Cortés, José Ángel (1999). La estrategia de la seducción: la programación en la neotelevisión. Eunsa.

- Eco, Umberto (1986). TV: La transparencia perdida. En La estrategia de la ilusión (pp. 200-223). Lumen.
- Fernández, José Luis (1994): Los lenguajes de la radio. Atuel.
- Fernández, José Luis (2008). La construcción de lo radiofónico: modos de producción de la novedad discursiva. En J. L. Fernández (dir): La construcción de lo radiofónico. La Crujía.
- Ferré Pavia, Carme (ed.) (2013). Infoentretenimiento: el formato imparable de la era del espectáculo. UOC
- Gamir-Ríos, José; & Cano-Orón, Lorena (2022). Characteristics of the Spanish podcast sphere. Between democratization and commercial logic. Profesional de la Información, 31(5), e310505.
- Gavalda, Josep Vicent (1999). Una cultura acústica: notas de otra radio. Episteme.
- Gavalda, Josep Vicent (2002). El discurso televisivo y sus estrategias de legitimación. En J. V. Gavalda, C. Gregori Signes & R. X. Rosselló Ivars (coords.), La cultura mediática: modes de representació i estratègies discursives. Quaderns de Filologia, Estudis de Comunicació.
- González Requena, Jesús (1995). El discurso televisivo: espectáculo de la posmodernidad. Cátedra.
- Imbert, Gerard (2008). El transformismo televisivo: postelevisión e imaginarios sociales. Madrid: Cátedra
- Llorca-Abad, Germán (2022). Reescribiendo el concepto de transmedia para la televisión. En M. Francés, R. Franquet & G. Torres (coords.), Los retos de la televisión pública ante la multidifusión digital (pp. 139-156). Gedisa.
- Martínez-Costa, María Pilar; & Moreno, Elsa (coords.) (2004). Programación radiofónica. Ariel.
- Martínez Costa, María Pilar; & Díez Unzueta, José Ramón (2005). Lenguaje, géneros y programas de radio: introducción a la narrativa radiofónica. Eunsa.
- Montero Díaz, Julio; Paz, María Antonia; Lacalle, Charo (eds.) (2022). La edad dorada de la televisión generalista en España (1990-2010): programas y programaciones. Tirant lo Blanch.
- Prado, Emilio; & Delgado, Matilde (2010). La televisión generalista en la era digital: tendencias internacionales de programación. Telos, 84.
- Pujades, Eva (2011). La televisión de calidad: contenidos y debates. UAB. UJI, UPF, UV, Aldea Global.
- Scolari, Carlos (2008). Hacia la hipertelevisión: los primeros síntomas de una nueva configuración del dispositivo televisivo. Diálogos de la comunicación, 77.
- Wolf, Mauro (1984). Géneros y televisión. Anàlisi, 9, 189-198.
- Wolf, Mauro (2000). Las teorías comunicativas. En La investigación de la comunicación de masas: crítica y perspectivas (pp. 124-148). Paidós.